

Något omredigerad från Jeeves 2014

Tomas Prenkert

Dudley, Barmy och Augustus.

En Wodehousehistoria i sju varianter

Wodehouse var en mästare på många områden, också i konsten att krama mesta möjliga must (och pengar!) ur en bra historia genom "recycling". Denna studie handlar om ett av de bästa exemplen på detta. I antologin *Bland lorder och drönare* tog Bengt och jag in novellen **Dudley blir åter normal**. Här använder Wodehouse för första gången en intrig som han sedan återanvände fem gånger i noveller och en gång i en roman. Här är alla versionerna i publiceringsordning:

1. **Dudley Is Back to Normal** trycktes i *Strand* 1940 och i anonym översättning i *Hemmets Veckotidning* nr 2 1943 med titeln **Dudley blir åter normal**.
2. **A Wedding Has Been Arranged** publicerades i *Carnival* 1946.
3. **Joy Bells for Barmy** trycktes i *Cosmopolitan* 1947. En anonym översättning trycktes i *Hemmets Veckotidning* nr 40 1948 med

titeln **Klockan klämtar för Barmy**.

4. Barmyvarianten återanvände Wodehouse några år senare i ett par kapitel i romanen **Barmy in Wonderland** 1952 som finns inte översatt till svenska.

5. **The Right Approach** trycktes i **Lilliput** 1958. Huvudpersonen heter Augustus Mulliner, men historien berättas inte av Mr. Mulliner. Denna version finns inte översatt till svenska.

6. **The Right Approach** publicerades igen i **Playboy** januari 1959 ordentligt omarbetad. Denna version finns inte översatt till svenska.

7. I april 1959 publicerades en tredje version av **The Right Approach** i boken **A Few Quick Ones**. Den svenska översättningen i *Sängfösare* gjordes av Birgitta Hammar. Här är det Mr Mulliner som berättar historien på Metarens Hvila.

De tre versionerna på svenska har stora likheter men också stora skillnader. Jag ville se lite mer på hur denna historia utvecklades genom åren och har därför jämfört de olika versionerna. Jag har inte fått tag i originalen i Strand 1940 och i Cosmopolitan 1947 utan får ännu så länge nöja mig med de svenska översättningarna av dessa. Likaså saknar jag versionen i Carnival 1947, men den är enligt Neil Midkiff enbart en kortare version av Cosmopolitans samma år. (Besök gärna Midkiffs mycket innehållsrika hemsida <http://home.earthlink.net/~nmidkiff/pgw/story.html> om du inte gjort det.)

I **Dudley Is Back to Normal** charmas stackars Dudley åter av Bobbie Wickham. Förra gången var i The Awful Gladness of the Mater. Hon lurar in honom i en karusell av skräckupplevelser i sällskap med hennes berusade kusin Cuthbert och dennes hund, båda hotfulla. De tre blir utkastade från en restaurang. Dudley blir senare beskuten av Bobbies mor och från sitt gömställe i ett träd i Wickhams trädgård hör han hur Cuthbert ger honom skulden för allt som hänt. Det lyckliga slutet består i att Dudleys ömma lågor effektivt släcks när han också hör hur

Bobbie glatt avslöjar att hon lurat honom.

I **Joy Bells for Barmy**, 4 år senare, är huvudpersonen drönaren Barmy Fotheringay Phipps. Bobbie och hennes mor är nu borta ur historien. Barmy blir förälskad i den änglalika Hermione Brimble och försöker vara helgonlikt god för att vinna hennes gunst. Denna tunna är dock galen. Han vet inte att Hermione sukter efter en handlingskraftig hjälte, inte ett mesigt helgon. Barmy ställer upp på att vara sällskap åt Merwyn, en släkting. Denne är egentligen samma person som Cuthbert i förra versionen, berusad, hotfull och med en hotfull hund. Skräckupplevelserna på restaurangen och i trädgården är desamma. Merwyn påstår att Barmy är den skyldige bakom allt som hänt. Slutet är dock helt annorlunda. Beskyllningarna får Hermione att inse att Barmy spelat helgon för att ställa sig in. De två faller i varandras armar.

I **Barmy in Wonderland**, 5 år senare, utspelas historien i New York. Hermione Brimble är nu Merwyns fästmö. Barmy får utstå samma upplevelser i Merwyns sällskap som i novellen, både i restaurangen och i trädgården till

familjens hus. Slutet är i detta fall att Hermione ställer ultimatum till sin fästman Merwyn att inte röra alkohol.

De tre sista versionerna kom ytterligare 5 år senare, alla med titeln **The Right Approach**. Versionen i **A Few Quick Ones** trycktes sist av dessa, men detta beror troligen på att produktionen av boken tog längre tid. Det verkar högst sannolikt att bokversionen skrevs först och att de båda andra, som publicerades i Lilliput och Playboy, är bearbetningar av denna. Jag börjar därför med bokversionen.

Här är novellen omgjord till en Mullinerhistoria! En helt ny introduktion har lagts till med Mr Mulliner som berättare på Anglers' Rest. Det finns också en hel del förändringar i själva historien. Huvudpersonen, Augustus Mulliner, blir förälskad i den änglalika Hermione Brimble och försöker vara helgonlik för att vinna henne. Så långt är likheterna med **Joy Bells for Barmy** stora. Släktingen heter nu Oswald och är berusad efter ett krogbesök tillsammans med sin amerikanske förläggare. Oswald är dock inte alls samma skrämmande typ som Merwyn eller Cuthbert, utan vill i

all välmening hjälpa Augustus med uppvaktningen av Hermione. Augustus träffar på Oswald och förläggaren i Brimbles trädgård där Oswald berättar om deras upplevelser på krogen tidigare under kvällen, inklusive utkastning. Oswald "hjälp" Augustus med en serenad mm. Augustus måste fly från en beväpnad butler och från förläggarens ilskna hund upp i ett träd. Därefter är slutet detsamma som i Joy Bells for Barmy. Oswalds beskyllningar får Hermione att ändra uppfattning om honom.

The Right Approach i Lilliput är en ganska kraftigt förkortad version av den i boken. Inledningen med Mr Mulliner är borta och har ersatts av en ny, kort introduktion. Också alla övriga referenser till Mr Mulliner, t.ex. uttryck som "my nephew" och "like all Mulliners", är borta. Hela novellen är omarbetad. Många meningar och stycken är strukna, andra har formulerats om kortare. Jag uppskattar att denna version är nerkortad med bortåt 20% jämfört med bokens. Midkiff menar också att bokversionen är originalet som kortats ner i Lilliput, och menar att omarbetningen kan ha gjorts av en redaktör pga utrymmesbrist (vil-

ket skett med andra noveller). Men många av de *nya* formuleringarna bär, enligt min uppfattning, en så pass tydlig prägel av Wodehouse att det finns skäl att anta att Wodehouse själv medverkat till de omformulerade parterna.

Januari 1959, tre månader innan boken *A Few Quick Ones* utkom, publicerades en version av **The Right Approach** i *Playboy*. Det råder knappast någon tvekan om att Wodehouse utgick från bokversionen, men i *Playboy* är det *inte* en Mullinerhistoria. Det finns ett flertal noveller som Wodehouse först skrev i andra versioner och sedan mullineriserade (t.ex. den ovan nämnda *The Passing of Ambrose*), men *detta är det enda fall jag känner till där Wodehouse gjorde om en novell åt andra hållet!* Av någon anledning är inte detta uppmärksammat på samma sätt.

Huvudpersonen Augustus Brattle träffar Evangeline på Droitgate Spa där hennes hypokondriska mor söker bot för diverse krämpor. Augustus spelar "krämping" för att underlätta kontakt och för att vinna Evangelines medlidande och hjärta. Hon är dock innerligt trött på alla krämpor pga. modern och av-

spisar honom. Samma händelser som i bokversionen utspelas, med Oswald, ilsken hund, serenad, flykt från beväpnad butler och hund upp i ett träd. Evangeline inser på slutet att Augustus krämpor var spelade för att få modern att invitera honom. Hon ser på honom med nya ögon och faller pladask.

Midkiff och Ring har påpekat att redaktionen för *Playboy* inte ville trycka redan publicerade noveller. Därför gav Wodehouse dem en kraftigt omarbetad variant av novellen med nya namn mm. Men huvuddragen i intrigen finns kvar liksom mängder av formuleringar från bokversionen och från tidigare versioner. Det är ganska ironiskt att man på *Playboys* redaktion inte upptäckte att man faktiskt köpte en "mycket väl begagnad" historia. Männe Wodehouse myste över sin lyckade kupp?

Porträttet av Bobbie i **Dudley Is Back to Normal** (1940) är i mitt tycke det "elakaste" flickporträtt jag läst av Wodehouse. I novellen råkar den stackars huvudpersonen dessutom ut för ytterligare två skräckinjagande personer, Bobbies mor och en terroriserande kusin. I **Joy Bells for Barmy** (1947) är

Bobbie ersatt av en ljuv varelse och skräcködlan till mor är borta. Den terroriserande släktingen och upplevelserna på krogen tillsammans med denne finns dock kvar. I de tre versionerna av **The Right Approach** 1958-59 är även denne person borta och har ersatts av en berusad men vänlig själ som berättar om sina krogupplevelser. Han vill bara hjälpa Augustus med uppvaktningen och fast han ställer till det så blir ändå konsekvenserna till sist lyckliga. För mig blir historien med tiden alltmer godmodig. Först tas Bobbie och hennes svek bort, sedan tonas skräckupplevelserna ner undan för undan. Humorn i de sista varianterna domineras mer av gemyt. Läs gärna själv **Dudley blir åter normal i Bland lorder och drönare** (engelska originalet är svårt att få tag i) och sedan Den rätta tacklingen i Sängfösare och jämför! Det är samma grundintrig men stämningen känns ganska annorlunda! I detta fall blev Wodehouses humor mer "trivsam" med åren. Kan det sägas gälla generellt?

Beskrivningen av utvecklingen ovan avser intrigen. Ändringarna i denna innebär förstås att en hel del text successivt försvunnit och att ny text har tillkommit. Wode-

house återanvände dock mängder av formuleringar. Han behöll meningar, och ibland hela stycken, oförändrade genom många varianter. Jag ger här ett enda exempel men andra är inte svåra att hitta. Meningen ingår i ett stycke som är helt identiskt i alla tre versionerna av **The Right Approach**.

Its air was that of a dog which has discovered plots against its person, and it appeared to be under the impression that in Augustus it had found one of the ringleaders, for the menace in its manner, as it now advanced on him, was unmistakable.

Denna artikel är en sammanfattning/bearbetning av artikeln: From 'Dudley Is Back to Normal' to 'The Right Approach' som i sin helhet finns att läsa på hemsidan wodehouseforskning.weebly.com.